

Inhoud

Voorwoord (Sape Westra).....	2
Het moet niet gekker worden (De Dame)	3
Schaken, het mooiste spel wat er bestaat (Hans Licher)	4
Dronten/Zeewolde 2 tegen VSG 4 (Willem Booy).....	6
VSG 1 vist achter het net (Sape Westra)	7
Eindelijk een overwinning voor VSG2 (T. Janssen).....	9
VSG3 wint met 4-2 van De Combinatie (Dirk van Setten)	10
VSG 4 - Denk en Zet 3 (Willem Booy)	11
Rie Timmertoorntooi 2014 (Rob Hollmann)	11
OSBO Persoonlijk Kampioenschap (Wim Jongejan)	12
VSG1 – Caïssa, een race tegen de klok (Sape Westra)	13
Veiligheid in zicht voor VSG2 (T. Janssen)	15
VSG 3 gaat eervol ten onder (Dirk van Setten)	16
Vlinderboom 1 wint Schoolschaaktoernooi (Sape Westra)	17
Bosch – Petersen, van je fouten kun je leren (Cor Petersen).....	18

Voorwoord (Sape Westra)

Belangrijke beslissingen zijn in voorbereiding, of zijn al gevallen, omstreeks het verschijnen van het 3de schaakbulletin van dit seizoen. In de interne competitie wordt de vraag beantwoord welke 6 spelers zich plaatsen voor de kampioensgroep. In de OSBO competitie wordt steeds duidelijker welke teams meedoen om de eerste plaats en welke bang moeten worden voor het alom bekende degradatiespook. Wat dit laatste betreft zie we het volgende:

- VSG 1 staat solide 2de en blijft bovenin meedraaien met nog 2 rondes voor de boeg.
- VSG 2 heeft haar positie door de overwinning op PSV-DODO 2 verbeterd en klom van de 7de naar de 5de plaats, maar zal de komende rondes nog volop aan de bak moeten om degradatie te voorkomen.
- VSG 3 heeft het erg moeilijk en blijft in de degradatiezone vertoeven.
- VSG 4 staat fier laatste en lijkt het moeilijk te hebben om van deze positie af te geraken.

In dit bulletin leest u van de verschillende teams de wedstrijdverslagen. Ik vind het altijd weer leuk om te lezen over de prozaïsche gevechten die zijn geleverd, over de hoopvolle blikken en de teleurgestelde gezichten, over de moed, soms der wanhoop, die men elkaar inspreekt.

Ook een kort verslag van ons Rie Timmer toernooi, een weergave van het schaaktoernooi voor basisscholen en een beeldschets van het OSBO-PK, waar dit jaar slechts 2 VSG-ers aan deelnamen.

Een zeer instructief wedstrijdverslag werd gemaakt en aangeboden door Cor Petersen. Hij schroomt niet om met ons zijn diepste gedachten en overpeinzingen tijdens zijn partij tegen Henri Bosch te delen, onder het mom "van je fouten kun je leren".

Tot slot zijn we als redactie blij dat ook onze Dame haar bijdrage weer heeft geleverd.

We wensen u veel leesplezier en zien uw bijdrage aan het volgende bulletin met graagte tegemoet!

De redactie

Het moet niet gekker worden (De Dame)

Inmiddels ben ik gewend aan de gedachte dat slaan bij schaken hoort. Mijn schaakheld heeft het er regelmatig over; in geuren en kleuren vertelt hij me hoe hij op vernuftige wijze de stukken van zijn tegenstander heeft geslagen. Vroeger had ik nog wel eens angstige gedachten als hij thuiskwam met verhalen over geslagen paarden en gemepte dames. Inmiddels weet ik beter.

Toch ontstond er enige tijd geleden weer verwarring; toen hij thuiskwam met het nieuws dat er een prachtige combinatiesport bedacht was in de vorm van schaakboksen.

“Schaakboksen?” vroeg ik met haast overslaande stem. “Schaken en boksen?” vroeg ik nog eens, voor de zekerheid. Langzaam drong het tot me door. Schaken en boksen .....

“Ja, schaken en boksen” beaamde hij. “Een prachtige combinatie van twee edele sporten”. Hij vertelde dat hij deze combinatie wel eens wilde uitproberen. Ik kon me er toen, en nu nog steeds niet, niets bij voorstellen. De enige overeenkomst tussen beide sporten lijkt mij de vierkante vorm van het schaakbord en van de boksring. Vreemd eigenlijk dat de boksring vierkant is.

“Het lijkt me wel spectaculair” zei hij. Aan de twinkeling in zijn ogen zag ik dat hij volop plezier beleefde aan de gedachte alleen al.

“Ik kan me voorstellen dat het veel stof doet opwaaien wanneer jullie schaakclub dit zou gaan doen. Wie weet worden er dan meer jeugdigen lid”.

Op de verhalen van mijn

schaakheld afgaand over zijn clubgenoten, kan ik me niet voorstellen dat met de bestaande leden iets van het schaakboksen tot uitvoer kan worden gebracht. Het zouden trage bokspartijen worden met in mijn ogen oude, dikbuikige bokkers. Nee, geen reclame voor de schaaksport lijkt mij.

Ik wens u veel plezier met uw traditionele schaaksport. Mijn advies voor dit schaakjaar is dat u zich beperkt tot uw bezigheden op uw schaakring.

Uw dame

Schaken, het mooiste spel wat er bestaat (Hans Licher)

Hans Licher heeft een deel van zijn leven als memoires beschreven. Een deel hiervan gaat over schaken en VSG. Wij mogen over zijn schouder meekijken naar vervolgen tijden (Red.)

Toen ik wat ouder was ontstond belangstelling voor het schaakspel. Op de middelbare school speelden we vaak in de middagpauze vloggertjes, bijvoorbeeld met Geert van Hoef, die later opnieuw mijn pad zou kruizen toen hij op Veldwijk kwam werken als geriater/arts. We speelden ook in teams tegen andere scholen; het Ignatiuscollege, waar een pater werkte die heel goed kon blind schaken en het Vossius-Gymnasium.

Eens per jaar waren er Vamos-toernooien waar een schaken een onderdeel was. Daar had ik graag aan mee gedaan, maar

vanwege mijn geelzucht kon dat niet; ik moest dieet houden en was aan huis gebonden. Schaakvrienden hielden mij toen op de hoogte van het verloop van het toernooi. Er zaten goede spelers tussen.

Later, na de middelbare school, zou ik mijn krachten meten op Zukertort, de schaakclub te Amstelveen. Door een sterke schaker te verschalken,

Het goede dorp Ermelo met z'n duizenden inwoners heeft tientallen schakers. De grote stad Amsterdam met honderdduizenden inwoners heeft honderdtallen schakers. En de machtige stad Parijs met miljoenen inwoners heeft wel duizenden schakers.

Als nu dat bescheiden aantal Ermelose schakers in contact komt met het grote aantal Amsterdamse schakers, dan valt het voor Ermelo helemaal niet mee. Maar wanneer dat kleine aantal uit Ermelo met dat enorme legioen uit Parijs in aanraking komt .... Welnu, dat is gebeurd.

met mijn doorgaans fantasievolle en combinatierijke speelwijze, maakte ik furore. Ik speelde toentertijd ook veel met en bij Bart Uytterlinde en diens vader (meestal zondagsmiddags; hij leerde mij de schaakclub Zukertort kennen).

Toen ik ging studeren en praktisch werkzaam was op het scheikundelab aan de Lairessestraat in Amsterdam, speelden we ook schaak en eens een toernooi samen met ouderejaarsstudenten wat door mij gewonnen werd. Dit maakt toen bij mijn dispuutgenoten die getuige waren van mijn wedstrijden grote indruk.

Eenmaal in Ermelo kwam ik via onze garagehouder Timmer in aanraking met het Veluwsch Schaakgenootschap. Als er even tijd was haalde hij zijn schaakbord tevoorschijn en speelden we interessante partijtjes.

Weldra had ik mijn weg gevonden bij het VSG. Elke dinsdagavond schaakavond, soms ook uitwedstrijden waarop we het meestal laat maakten. Het was een gezellige boel op VSG, zeker in de begintijd. Er werden krijgsliederen aangeheven door Timmer. Het was een hechte club. We waren aan elkaar gewaagd.

Ik speelde doorgaans qua sterkte onderaan in het 1ste, dan wel boven in het 2de team. Het 1ste team speelde promotieklasse en had eens de hoofdklasse KNSB bereikt.

Het wereldkampioenschap tussen Euwe en Aljechin werd, ik meen in 1938, gedurende enkele dagen in Ermelo gespeeld. Maar dat was voor mijn tijd.

Bijzonder was dat er ook enkele vrouwen op onze avonden meespeelden. Mw. Weenink en

Eén der VSG-ers komt vanwege zijn dagelijkse arbeid nog wel eens in Parijs. Hij heeft daar relaties en zo werd in zijn schaakhersens het plan geboren. Natuurlijk deden zich moeilijkheden voor, maar die waren er om overwonnen te worden. Een kleine commissie werkte de plannen uit.

mw. Rie Timmer, die het nog eens tot Nederlands dameskampioen schaken zou brengen. Ik ben gedurende 25 jaar lid geweest van het VSG. Ferdi (de zoon van Hans red.) zou later ook als jeugdig schaker de kring binnenkomen. Hij kon goed schaken en slaagde erin kampioen te worden van VSG en vervolgens Gelders kampioen. Hij speelde nog voor de nationale jeugdkampioenschappen en eindigde toen in de middenmoot.

Het VSG heeft in de 70-erjaren ook haar vleugels uitgeslagen naar het buitenland. J. Beerling, één van de spelers, schaakte op zijn handelsmissie wel eens in Parijs. Door zijn bemiddeling hebben wij een keer in Parijs gespeeld. Twee jaar later gingen we naar Londen. Bij die gelegenheden was er een alternatief programma voor de partners georganiseerd. Naar Parijs gingen we in colonne met eigen auto's, naar Londen werd gevolgen.

Toen er meer animo was om er op uit te gaan nam ik het voortouw en nam contact op met de schaakclub in Brugge. Brugge – Gent leek mij wel een leuke omgeving voor een uitstapje. Maar Brugge speelde om het Belgisch kampioenschap en kon een dergelijk evenement er niet goed bij hebben. Het is toen Gent geworden.

We speelde tegen de club Ruy Lopez in mei 1978. We reikten vaantjes uit, waarvan een exemplaar nog in mijn bezit.

Er is hard gestreden en dat Ermelo tenslotte met 7½ - 9½ het onderspit moest delven heeft het intense plezier dat de leden van het Veluws Schaak Genootschap aan deze reis beleefden niet in de weg gestaan.

We deden wat aan sightseeing en bezochten o.a. een bierbrouwerij. Bij die gelegenheid kreeg ik als organisator een vergulde wijnproever van de Gentenaren alsmede oude prenten van Gent. Van de eigen club kreeg ik een boekje over Oud-Vlaanderenland getiteld "Ik weet nog hoe het was", met daarin de namen van de deelnemers.

Twee jaar later kwamen de vrienden uit Gent in Ermelo.

Ik weet niet meer hoe de diverse toernooien zijn geëindigd, wie er won. Dat deed er in wezen ook niet zo zeer toe, het ging om de ambiance, de uitdaging en het initiatief. Er werd nog lang met plezier teruggedacht aan deze happenings.

Intussen zijn verschillende schaakvrienden ons ontvallen. Maar hun namen leven voort: Evert de Bruin, Timmer, Denée, Albert Visscher en Kobus Visscher, Van Krinmpen, Mw. Weenink, Jan Bosch, Bas van Galen. Anderen leven nog, zijn nog actief op de club of gingen naar elders en ruilden hun hobby in voor een andere, zoals tennis of bridge. Nog is er elk jaar een Rie Timmer Toernooi door het VSG georganiseerd in één of andere school. Ik deed er een enkele maal aan mee.

Dronten/Zeewolde 2 tegen VSG 4 (Willem Booy)

U, schaakminnende lezer, heeft nog een verslag van onze ontmoeting in december tegoed. Wij togen de 12e van de 12e naar Dronten om de kleibewoners een lesje te leren, dat was in ieder geval onze insteek, maar het liep anders.

Over de regels aangaande de externe competitie was men mijn inziens niet goed op de hoogte en met het materiaal daar aanwezig wist men niet goed om te gaan.

De 3 elektronische klokken op de eerste borden heb ik moeten instellen, er was daar niemand die wist hoe het moest, de volgende twee oude maar goed werkende analoge klokken waren wel ingesteld, maar op 1 uur 40 minuten, dit hebben we ook opgelost door die op 2 uur pp in te stellen. Met de laatste elektronische klok leek niets aan de hand, maar aan het einde van de avond bleek dat allerminst waar.

Toen ik eindelijk een adempauze op mijn eigen slagveld kon inlassen ben ik de ander borden langs gegaan om de situaties aldaar te overzien. Van Heeringen op bord 2 hijst de witte vlag terwijl ik langszij kom voor morele ondersteuning. Ik ga u niet vermelden wat mijn eerste indrukken waren bij het overzien van alle borden. wel wil ik kwijt dat ze toen heel anders waren dan de einduitslag.

Gerbrand maakt na een mooi spel een gelijk spel.

Vroegindeweyj houdt de eer aan zich zelf en geeft op.

Ik, Willem Booy, had een partij waar mijn opponent elke zet die hij bedacht hardop aan het analyseren was zodat ik zijn zetten al ruim van te voren wist. Het vervelende was dat hij er niet bij vermeldde met welk stuk hij aan het denken was.

Het ging ongeveer als volgt; *als ik die zet, doet hij dat, slaat, slaat, slaat, dat gaat niet, volgende, zo, zo, zo, kan hij zo, doe ik zo, slaat, slaat.* Zo ging het gehele spel, tevens wees hij met zijn vinger constant over het bord de velden aan, waar hij zo, zo en slaat, slaat ging doen. Dit leidt op z'n minst behoorlijk af, als ik nou wist met welk stuk zo, zo en slaat, slaat, kon ik mee denken.

U begrijpt dat ik dit nu ook vermeld om mijn verlies te degenereren tot iets van buiten mijn eigen schuld.

Willem Viets begint weer in vorm te komen en wint uiteindelijk.

De laatste Ronald Bieringa, Hij verkeerd in tijdnood, Ronald met een koning en, ik meen 2 pionnen, tegen 1 koning. Terwijl hij zo bezig is zie dat zijn klok niet de 10 seconden per zet er bijtelt, (de enige klok die ik niet na gekeken heb). Zijn vlag valt en de partij wordt remise, zijn tegenstander kon tenslotte nooit meer winnen. Maar vraag ik me af, had de klok goed in gesteld geweest, had Ronald altijd gewonnen, want over de gedane 60 zetten had hij nog zeker 10 minuten moeten hebben. Wij dropen af naar Ermelo met een 2-4 verlies op papier.

VSG 1 vist achter het net (Sape Westra)

Op Urk werd op 16 januari geschaakt tegen het Briesende Paard. Dit sterke team, met een gemiddelde rating van ongeveer 150 punten hoger dan VSG 1, snakte naar wedstrijdpunten. De eerste 3 ronden waren voor hen niet goed verlopen. We waren dus gewaarschuwd. Helaas kon tweede bord speler Jan Lambrechts niet meedoen, dat scheelt in ieder geval een zeker half punt . In dit verslag leest u een gang langs de verschillende borden.

Bord 1

In de partij van Rob Boterenbrood zijn na een uur spelen 9 zetten gedaan. Rob heeft de Scandinavische gambietpion geweigerd waardoor een enigszins gesloten stelling is ontstaan. Beide spelers ontwikkelen hun stukken. Na nog een uur spelen staat de teller op 13 zetten. Alles bij elkaar blijkt het evenwicht in stand te zijn gebleven en wordt tot remise besloten.

Bord 2

Gerard de Hoop heeft na een uur 13 zetten gedaan. Vanuit een Pirc probeert hij de tegenstander te verleiden tot onvoorzichtige zetten, maar deze trapt er niet in. Gerards rokkade wordt verhinderd en wit komt met de h pion druk zetten. Na verloop van tijd ontstaat een eindspel met elk een toren, een paard en een aantal pionnen. Gerard heeft moeite de opdringerige witte stukken en pionnen tegen te houden en uiteindelijk, om iets voor half twaalf staakt hij de strijd.

Bord 3

Sape Westra heeft na een uur 12 zetten gedaan en een pion gewonnen. Weer een uur later zijn ner 21 zetten gespeeld en heeft wit nog steeds zijn pluspion. Door een misrekening komt zwart terug in het spel, hij krijgt zelfs kansen. Sape weet door inventief spel het tij te keren, maar overziet vervolgens een winnende voortzetting. Remise is het resultaat.

Bord 4

Ernst Keijer bespeelt het koningsgambiet met het falkbeergambiet; na 1.e2-e4, e7-e5 2.f2-f4 volgt dan d7-d5. Er ontstaat een scherpe stelling met kansen voor beide kanten. Ernst overziet in het vroege middenspel een schak met aanval op zijn loper en verliest het stuk. Hij probeert nog te redden wat te redden valt, maar zijn tegenspeler werpt geen reddingsboei toe waardoor Ernst gedwongen is op te geven.

Bord 5

Bas West is in vorm, iedereen die tegen hem heeft gespeeld zal dit erkennen. Met zijn kenmerkende speelstijl van ingehouden scherpste slaat hij in menig partij toe. Zo ook dit keer. De eerste 17 zetten worden in een uur op het bord geslingerd. Blijkbaar vinder beide spelers dat ze nog op redelijk bekend terrein zijn. Daarna begint het grote denken en worden in het volgende uur nog maar 5 zetten gedaan. Bas heeft allerlei venijnige mogelijkheden in de stelling gevlochten, zijn tegenstander probeert er om heen te laveren. Toch haalt Bas de vis op het droge.

Bord 6

Michael van Heuzen speelt zijn Pirc meestal weergaloos. Ook dit keer weet hij zijn stukken

op de goede velden te zetten en verkrijgt daardoor positioneel voordeel vanwege de activiteit van zijn stukken. Gecombineerd met een sterk centrum is het binnenhalen van het winstpunt voor Michael een niet al te moeilijke taak.

Bord 7

Cor Petersen is in veel partijen dit seizoen vooral zijn eigen tegenstander. Hij weet mooie stellingen te bereiken die hij met verve verliest; zijn voordeel vliegt op onverklaarbare wijze geregeld weg. Hierdoor sluipt natuurlijk enige onzekerheid in zijn spel. Ditmaal bouwt Cor een solide stelling op in antwoord op de zwarte siciliaanse opening. Na een uur zijn er 14 zetten gespeeld, het volgende uur komen daar 5 nog bij. Er wordt dus duidelijk nagedacht. De witte stelling lijkt iets kansrijker vanwege diens betere pionnenformatie. Het eindspel, met elk 2 torens, 2 lopers en een handvol pionnen, dat uiteindelijk resteert biedt beide kempansen te weinig houvast en er wordt tot remise besloten.

Bord 8

Theo Janssen, invaller pur sang, komt goed uit zijn Pirc opening. Na 15 zetten heeft zwart zijn lopers en een pion sterk op het centrum gericht staan en lijkt daar een actie te gaan ondernemen. In de loop van zijn partij krijgt Theo goede winstkansen, waardoor wit gedwongen is om de kwaliteit te geven. Theo zoekt in zijn ruime tijd naar het winstplan, zijn tegenstander doet in hevige tijdnood zetten om in de partij te blijven. Opgejaagd door de tijdnood van wit gaat Theo haastig spelen, een slecht idee wanneer je geen duidelijk winstplan hebt. Het onvermijdelijke gebeurt; Theo geeft een toren weg en wordt vervolgens weggeschoven door een paar oprukkende pionnen. Een zeer jammerlijk verlies.

Wanneer je een match begint tegen een team met een veel hogere gemiddelde rating, dan lijkt een verlies met 4,5 – 3,5 een mooi resultaat. In dit geval deden we onszelf echter zwaar tekort; Sape liet een halfje liggen en Theo een heeltje, terwijl Ernst een stuk weggaf. Maar ook “dit is alles in een schaakmatch”, om het met de Britten te zeggen.

Eindelijk een overwinning voor VSG 2 (T. Janssen)

Na 3 ronden stonden we onderaan met 0 matchpunten, samen met Veenendaal 4, terwijl boven ons PSV-Dodo2 en UVS4 met 2 matchpunten stonden. Op 14 januari kwam Veenendaal bij ons op bezoek, de kans om eens te winnen. Het eerste punt kwam vroeg. De tegenstander van Wim Jongejan bood op d3 dameruil aan. Wim sloeg met paard op c6, daarna sloeg de dame van de tegenstander Wims dame op d1. Wim gaf vervolgens eerst met zijn paard op e7 schaak aan de gerokeerde koning op g7 en sloeg pas daarna terug op d1. Effect: een stuk meer en de tegenstander gaf op.

Er volgden meer punten; het laatste kwam van Uri die twee vrijpionnen aan de overkant kreeg. Dank zij onze 5-3 overwinning kwamen we gelijk met UVS4 op de tweede plaats van onderen, maar met 1½ bordpunt meer. Helaas speelde PVS-Dodo2 gelijk en staat boven ons. We staan dus nog in de gevarenzone.

VSG 2	-	Veenendaal 4	5½ - 2½
1.Janssen,T.M.V.(Theo)	-	Anjema,P.(Pieter)	0 - 1
2.Jongejan,W.R.(Wim)	-	Peeters,A.(Allerd)	1 - 0
3.Hollmann,R.K.(Rob)	-	Leer,R.J.(Rob)	½ - ½
4.Schuilenburg,H.(Hans)	-	Offringa,J.G.(Jan)	1 - 0
5.Meer ter,M.(Marco)	-	Capiteijns,C.(Cees)	1 - 0
6.Geitenbeek,W.R.J.A.(Wim)	-	Bosman,N.J.(Nico)	1 - 0
7.Bosch,H.(Henri)	-	Carsouw,O.(Olle)	0 - 1
8.Vecht,U.(Uri)	-	Rood,M.(Martien)	1 - 0

VSG 3 wint met 4-2 van De Combinatie (Dirk van Setten)

Bord 1: Dick Staleman - Dirk van Setten

Zwart speelde Frans en ik koos de Tarrasch variant (3. Pd2) zwart antwoordde met Pf6 en kwam snel met Db6. Mijn damevleugel kwam onder druk, maar na een te tijdrovende hergroepering van zwart kon mijn dame binnenvallen op c7 en stond zwarts damevleugel onder druk. In de uitgebreide afruil die volgde zag zwart pionverlies over het hoofd, waarna wit in het eindspel het winnende voordeel kon verzilveren.

Bord 2: Wim van de Born - Martin van de Broek

Martin kwam met zwart helemaal erg oncomfortabel uit de opening en zijn tegenstander ging bijzonder voortvarend te werk. Martin kreeg geen kans meer om terug te vechten tegen de scherpe aanval van wit.

Bord 3: Evert Lubbersen - Wido Sparling

Sparling met wit op het 3e bord speelde tegen Evert Lubbersen, die de Philidor speelde. Op de 16e zet offerde wit een pion, waardoor de zwarte koningsstelling onder druk kwam te staan. Zowel de koning als de dame stonden in de penning, een probleem waar zwart zich uiteindelijk uit wist te bevrijden door stukkenruil, maar ten koste van twee, en als er door was gespeeld meer pionnen en een verwoeste koningsstelling. Zwart gaf na de 28e zet op.

Bord 4: Jildert de Boer - Cees Doets

Cees speelde de in tijd langste partij van de avond, maar bokste op tegen een pion en een kwaliteit meer. Hoewel Cees taai probeerde het tij te keren gaf de materiaalverhouding de doorslag.

Bord 5: Lex Wattez - Anton Reingoudt

Anton speelde het Colle systeem (1. d4 d5 2. Pf3 Pf6) en viel gedurende de hele partij aan. Dit leverde in eerste instantie een pion op en bracht vervolgens de tegenstander zo in verwarring dat deze een toren in liet staan...

Bord 6: Bram Admiraal - Ulbe Brouwer

Na 10 zetten was Ulbe, die met zwart speelde een pion achter. Zijn tegenstander maakte daarna een grote fout en na 15 zetten stond Ulbe een stuk voor. Zorgvuldig rondde Ulbe de partij af naar winst.

Na vier rondes hebben we twee keer gewonnen en twee keer verloren. De schaakbuitenboordmotor van het vorige verslag is wellicht niet meer noodzakelijk om degradatiegevaar af te wenden, maar ik stel voor dat we hem blijven gebruiken. Er wachten ons nog drie tegenstanders met duidelijk hogere teamratings en dan is winnen extra leuk.

VSG 4 - Denk en Zet 3 (Willem Booy)

11 februari kwamen de schakers uit Hattem ons bezoeken, met als enige reden wraak te nemen voor het verlies dat zij in oktober van ons om de oren hadden gekregen. Hun wraak is ons wrang door de strot gedrukt.

Toen ik na zo'n 45 minuten eens bij de borden van de teamleden wilde gaan kijken heb ik er bijna een uur over gedaan om er niet meer dan vluchtig een blik op te slaan, maar dat zat meer in de slechte stelling op mijn bord dan die van de andere.

De eerste die er met een remise vanaf kwam was Van Bolhuis, Bleeker overleefde de aanvallen van de oppositie niet, dit in tegenstelling tot Ronald Plasterk in de Tweede Kamer, die avond.

Vroegindewey schudde enige tijd later met gebogen hoofd de hand van de tegenstander. Ronald Bieringa maakte er, wat van de topscorer van poule 4a tenslotte verwacht kan worden, een gelijk spel van.

Viets moest ook opgeven evenals de teamleider van VSG 4.

Met de zoete smaak der wrake in de mond verliet Denk en Zet 3 de speellocatie van VSG en liet de VSG-ers met een knoop in de maag zitten om hun 5 verliespunten te likken.

Rie Timmertoeernooi 2014 (Rob Hollmann)

De zeer sterke Hoofdgroep van het Rie Timmer-toernooi werd gewonnen door Mariska Bertholee. Ze maakte haar hoge rating van ruim 2200 meer dan waar en behaalde viereneenhalf punt. Andries Mellema kon haar een half punt afsnoepen. Tweede werd Mellema, derde Rob Boterenbrood, vierde Jan Lambrechts, vijfde en zesde Rogier Dijk en Olav Cliteur. Olav meldde zich laat aan, maar de wat zieke Bas West stond bereidwillig zijn plaats af.

In de A-groep overklaste Jan Kleijer de anderen en behaalde vier punten, tweede werd Van der Klis en derde Jasper Focks.

De overige groepwinnaars waren Jamshedi, Gert-Wim Korterink, Ekhart, Reijngoudt, Onno Wolters, Bottema en de elfjarige Arjuna Bertholee. Robin Brons deed het uitstekend en won eveneens zijn groep.

De verenigingsprijs, een elektronische schaakklok, werd gewonnen door Groep Ede en Omstreken. Er waren zestig seniordeelnemers en 9 jeugdigen. Reeds om vier uur kon voorzitter Sape Westra, onder dankzegging aan Echo's Home, het succesvolle toernooi afsluiten.

OSBO Persoonlijk Kampioenschap (Wim Jongejan)

Het Osbo PK is weer achter de rug, de laatste ronde was op 22 februari jl. Van het VSG waren er 2 deelnemers, Willem Booy in de tweede klasse en Wim Jongejan in de eerste.

Redelijk pessimistisch begon ik aan het toernooi, omdat ik met een startrating van 1609 in deze klasse van 1600-1900 geen hooggespannen verwachtingen mocht hebben.

In de veteranenklasse waren er helaas maar 7 deelnemers, wat redelijk teleurstellend is.

In de eerste klasse waren er 24 deelnemers en de in de tweede klasse eveneens 24.

De veteranenklasse werd gewonnen door Wim Thieme (Elo 1914)

De tweede klasse door Hennie Zimmerman (1556) en de eerste door Ferdinand Binnendijk (1865).

Met twee winstpunten en drie remises wist ik 3,5 uit 9 te halen waar ik gezien de sterkte van de deelnemers wel tevreden mee ben. Natuurlijk had ik een paar partijen beter kunnen doen, maar zo gaat het nu eenmaal. Willem Booy ging goed van start maar zakte gedurende het toernooi wat weg, tot zijn eigen teleurstelling. De laatste rond heeft hij afgezegd vanwege een ander toernooi.

Het is jammer, dat er van VSG niet meer deelnemers waren, al was het maar om gezellig met elkaar heen en weer te rijden. Het is een leuk toernooi, dat in Voorst gehouden werd, op een goede locatie. Volgend jaar wordt het PK weer in Voorst gehouden en ik roep een ieder op alvast na te denken over deelname. Het is weer wat anders dan rapid toernooien en voor degenen die van nadenken houden: *meedoen!*

VSG 1 – Caïssa, een race tegen de klok (Sape Westra)

Het vlaggenschip van VSG speelde in de 5de ronde van de OSBO competitie tegen het niet te onderschatten Caïssa uit Elburg. Aan de bovenste borden zitten sterke spelers en de onderste borden worden bezet door ervaren schakers, weliswaar met een in de loop der jaren iets lagere rating dan ze feitelijk zouden kunnen hebben. Met 4 matchpunten staat Caïssa op de derde plaats, één wedstrijd punt slechts achter VSG. Een tegenstander dus om serieus te nemen. De titel van dit artikel, een race tegen de klok, duidt op de tijdnoedfase in meerdere partijen, maar ook op problemen met de verschillende klokken.

Na ruim een uur spelen ben ik langs alle borden gelopen en ik kon de volgende opmerkingen noteren.

Rob Boterenbrood heeft 12 zetten gedaan in een Caro Kann opening. Wit heeft opvallend genoeg zijn centrumpionnen niet opgespeeld, maar wel beide paarden naar goede velden gedirigeerd. De partij is nog redelijk in evenwicht.

Jan Lambrechts heeft 11 zetten op het bord staan in de koningsindische opening. Ook hier is de stand nog in evenwicht.

In de partij van Gerard de Hoop zijn 16 zetten gespeeld. De Pirc van Gerard heeft geleid tot een wit looperpaar tegen paard en looper, verder zijn gelijke stukken op het bord. Wit heeft een minuscuul voordeeltje.

Ernst Keijer bestrijdt een Franse opening op geheel eigen wijze en staat na 22 zetten al op knallend voordeel met een gedekte vrijpion op f7 en beter stukkenspel.

Bas West heeft 15 zetten op het bord en moet het opnemen tegen een verrassende b3 opening.

Sape Westra heeft in no time 24 zetten gedaan en lijkt voordeel te hebben. Zoveel zelfs dat hij zelf al denkt gewonnen te staan.

Michael van Heuzen kijkt na 14 zetten tegen een stelling die nog alle stukken en pionnen bevat. Hij opent het centrum, afwachten hoe wit zal reageren.

Cor Petersen bestrijdt de Siciliaanse opening en heeft na 15 zetten een licht voordeel vanwege de actievere stand van zijn stukken. Het lijkt echter nog een klus te zijn om hiervan echt te profiteren.

De tweede ronde van omstreeks 22.00 uur levert de volgende informatie op.

Rob heeft 22 zetten gedaan en wit lijkt een klein plusje te hebben; zijn toren op a1 bezet de half open a lijn en de andere toren heeft actievere velden dan die van zwart.

Jan heeft remise gespeeld; de stelling was zo in evenwicht dat beide spelers dit de beste uitslag vonden.

Gerard probeert omstreeks zet 20 het initiatief naar zich toe te trekken. De witte dame op a3 staat ietwat buitenspel, wellicht dat zwart hierdoor aanknopingspunten voor een aanval krijgt.

Ernst Keijer breidt zijn voordeel uit, zwart probeert nog in troebel water te vissen, maar wanneer Ernst alle vage dreigingen weerlegt geeft zijn tegenspeler zich gewonnen. Het

eerste punt voorsprong is binnen.

Bas heeft na 28 zetten een lastige stelling op het bord. Wit lijkt iets voordeliger te staan, Bas moet goed oppassen niet echt in het nadeel te komen.

Sape heeft iets te enthousiast de aanval ingezet. Zijn dame is iets te vlot in de aanval betrokken, waardoor zwart stukken kan ruilen en de stelling in evenwicht weet te houden. Achteraf blijkt een pionzet i.p.v. de damezet betere kansen te geven.

Michael heeft naar zijn klok gekeken en geconstateerd dat de opgetelde tijd minder is dan die van andere klokken. Er ontstaat enige onrust bij het bespreken en vervolgens oplossen van deze situatie, maar beide spelers vervolgen na een paar minuten hun partij. Michael heeft minder tijd en staat ietwat gedrongen.

Cor heeft een foutieve ruil gedaan en daardoor is zijn voordelige stelling verdwenen.

Sape accepteert remise, Bas volgt. Op zich goede ontwikkelingen met een punt voorsprong. Het volgende klokprobleem dient zich aan; Rob constateert hetzelfde euvel als Michael. Dit keer wordt iets minder soepel mee omgegaan; beide spelers proberen het wel samen op te lossen, maar het levert enige gebrouilleerdheid op. Omdat wedstrijdleader Gerard zelf verwickeld is in allerlei lastige partijzaken is hij niet beschikbaar voor deze situatie. In feite mag dit natuurlijk niet voorkomen, wellicht iets om in het bestuur te bespreken. Uiteindelijk wordt de klok weer goed ingesteld, Rob heeft iets meer dan 5 minuten, zijn tegenstander ruim 17. Vlak na dit incident geeft Rob ook nog een pion weg.

Inmiddels is de tijdnoodfase aangebroken in meerdere partijen. Michael profiteert in tijdnood van een blunder van de witspeler en ruilt toren tegen dame. Wit speelt nog even door, maar wanneer door een dubbele aanval de toren zal worden geslagen geeft hij zich gewonnen.

Cor en zijn tegenstander verkeren beide in opkomende tijdnood. Er wordt snel gespeeld met als gevolg dat er de nodige onreglementaire zetten worden gedaan. Ze lossen het enigszins pragmatisch op. Uiteindelijk blijkt Cor te winnen, ondanks een overweldigend zwart voordeel even daarvoor. Alle pech van de vorige rondes en partijen uit de interne competitie wordt op slag vergeten. De winst van Cor betekent de winst voor VSG.

Gerard heeft het erg moeilijk tegen zijn in tijdnood verkerende tegenspeler. Deze zet voortdurend goede zetten, terwijl Gerard steken laat vallen. De nul is dan al snel een feit.

Rob staat inmiddels een toren en 2 pionnen achter, ook hier is verlies de enige optie.

Al met al een niet verdiende overwinning, maar zo wordt die club uit 020 ook vaak kampioen. Wie weet hoe ver VSG 1 het nog gaat schoppen in deze OSBO competitie!?

Veiligheid in zicht voor VSG 2 (T. Janssen)

Op vrijdag 14 februari stond de wedstrijd tegen PSV-Dodo2 op het programma. Dat was onze enige kans om aan degradatie te ontkomen: PSV en ook UVS4 zouden boven ons komen als we verloren.

Op donderdag 13 februari kreeg ik een mailtje van hun teamleider met daarin de tekst *Voor morgen staat de wedstrijd tussen VSG2 en PSV DoDO op de planning. Qua personele bezetting heb ik vandaag echter een probleem gekregen. Ik had al drie invallers nodig, maar vandaag kreeg ik te horen dat vader en zoon Van Donk in de ziekenboeg liggen en dat waarschijnlijk morgen ook zijn. Ik weet dat het eigenlijk te laat is om met dit verzoek te komen (dus als het wat jullie betreft niet lukt/kan dan is dat geen probleem), maar doe je bij deze toch het verzoek of het voor jullie mogelijk is om een week later te spelen.*

Die heb ik doorgestuurd aan mijn teamleden. Binnen een half uur kreeg ik twee e-mails die meldden dat het prima was en dat we sportief zijn. Onder etenstijd ging ik bellen. Bijna iedereen kon. De bloemist zei dat het hem wel goed uit zou komen want de volgende dag was het Valentijnsdag. Alleen Wim Geitenbeek kon niet, omdat hij die avond een borrel had met collega's. Toen kon ik de tegenstander berichten dat we de wedstrijd konden uitstellen, maar dat bord 3 vooruit wilde spelen.

Vrijdagavond kreeg ik een mailtje van Wim Geitenbeek dat hij gewonnen had. Ik hoorde later dat zijn tegenstander had kunnen binnenkomen om een kwaliteit te winnen, maar daarvan af zag wegens complicaties. En dat Wim vervolgens binnenkwam en een kwaliteit won (1-0). Een week later begon de avond goed. Uri liep rond te vertellen dat hij gewonnen stond. Inderdaad, hij stond een stuk en wat pionnen voor en de vijandelijke koning stond in het schootsveld van allerlei stukken. Maar het eerste punt kwam van Henri (2-0). Toen was het ook bij Uri afgelopen. Ik dacht '3-0', maar helaas had Uri over het hoofd gezien dat zijn tegenstander mat in 1 kon geven (2-1). Marco had een paardevorkje op dame en toren, maar als de dame weg ging kwam er een familieschaak (3-1). Hans had een mooie aanval en joeg met dame en paard op de koning die ondertussen midden op de h lijn stond. Maar eerst kwam Theo. Na een aantal partijen kansloos verloren te hebben, was hij aan een lager bord gezet. In de Franse doorschuifvariant kon zijn tegenstander niets doen met de slechte loper op d7 en ook het verdwaalde paard op b3 deed niets (4-1). De tegenstander van Hans was uit de jacht ontsnapt en Hans moest het met een paard opnemen tegen 2 verbonden vrijpionnen. Gelukkig was zijn koning op tijd om ze tegen te houden (4½-1½). Rob had in de opening een kwaliteit weggegeven en verloor kansloos (4½-2½). Wim Jongejan speelde aan bord 1 een degelijke partij (5-3).

Het resultaat is dat we met 4 matchpunten momenteel 4e van onderen staan. Maar onze concurrenten hebben een licht programma en wij een zwaar. UVS4 komt zeker gelijk met ons en PSV of UVS gaat ons voorbij (want ze spelen nog tegen elkaar). Dus we moeten zorgen dat we de volgende rondes veel bordpunten halen of zelfs een matchpunt.

<u>VSG2</u>	<u>PSV-DoD2</u>	<u>5 - 3</u>
Wim Jongejan (w) ---Reinier de Boer		½ - ½
Rob Hollmann (z)--- Hans Bloemen		0 - 1
Wim Geitenbeek (w) -- Peter Teune		1 - 0

Hans Schuilenburg (z) ----Diederik van Donk	½ - ½
Theo Janssen (w) --- Olger van Donk	1 - 0
Uri Vecht (z) ---- Ferry Lunek	0 - 1
Henri Bosch (w) --- Vincent Valstar	1 - 0
Marco ter Meer (z) --- Nuy van Bloemendaal	1 - 0

VSG 3 gaat eervol ten onder (Dirk van Setten)

In de 5e ronde troffen we DZC, de sterkste tegenstander in onze competitie. Met een gemiddelde teamrating van 1752,7 zouden zij ook in de tweede klasse hoge ogen gooien. Tot ons voordeel kwamen ze met twee invallers (met voor ons begrip een normale rating) voor hun sterkste en 3e man (2005 en 1817 ELO). Desalniettemin -u als lezer mag ook even nadenken want dat moesten wij die avond ook- werd het voor VSG3 geen succesvolle avond.

Op bord 1 speelde Wido Sparling tegen Salahuddin Baryalai (1844) die niet voor niets meermaals het rapidtoernooi in Harderwijk heeft gewonnen. Wido leek wat koningsaanval te krijgen, maar verloor vrij snel.

Zelf speelde ik (Dirk van Setten) met wit tegen Huib Rijk (1774). Het Morra gambiet werd geweigerd, maar daar wist ik wel wat op: een ander pionoffer. Dit was echter hartstikke fout en na nog een paar zetten spartelen kon ik opgeven.

Martin van de Broek kwam met zwart tegen zijn voornaamgenoot snel een pion achter, maar bood zeer taai weerstand. Taai genoeg voor remise.

Cees Doets vocht voor wat hij waard was, totdat hij zijn dame verspeelde.

Anton kwam terecht in een toreneindspel waarbij hij terdege op moest passen voor een zwarte vrijpion. Dat deed hij uitstekend: remise.

Ulbe Brouwer werd de man van de avond. Na al lange tijd onder forse druk te staan ontstond een stelling waarin beide partijen een vrijpion hadden die op promoveren stond. Ulbe's bloednerveuze tegenstander verslond bedenktijd, vond de juiste zetten toch niet en miste twee keer mat in twee. Daarna miste hij ook nog een afwikkeling naar remise. Met paard en pion tegen pion schoof Ulbe het rustig en geconcentreerd uit.

Met 4-2 verliezen tegen het sterkste team ziet er op papier acceptabel uit. Toch hebben we hier duidelijk kansen laten liggen. Papieren tijgers of niet, tegen Elburg en Meppel gaan we zeer beslist voor de overwinning!

Vlinderboom 1 wint Schoolschaaktoernooi (Sape Westra)

Dit jaar werd het schoolschaaktoernooi gehouden op 15 januari jl. Meer dan 30 teams van 8 verschillende basisscholen hadden zich aangemeld. ECHO-HOME kon de circa 150 jeugdige schakers en het enthousiaste publiek, gevormd door vaders en moeders, broertjes en zusjes, opa's en oma's, nauwelijks herbergen. Toch verliep de middag in een geweldige schaaksfeer. Dit kwam mede door de grote inzet van een groot aantal clubleden, die als scheidsrechter en probleemoplosser een zeer belangrijke rol speelden.

Het grote aantal teams was ingedeeld in 2 groepen. In groep A speelden de teams uit de groepen 7 en 8, in groep B de andere teams. De winnaar van groep A zou zich kampioen mogen noemen en verdiende daarmee een plaats in het regionale schoolschaaktoernooi.

Het werd een zeer spannend toernooi. De onderlinge verschillen qua schaakstijl en schaakbekwaamheid waren erg groot. Sommige kinderen lieten zien dat ze goed op de hoogte waren van 3 de gouden regels van de opening (pion in centrum, stukken ontwikkelen, koning in veiligheid), terwijl er ook partijen plaatsvonden die na 8 zetten een stelling vertoonden met alle witte pionnen op de 4de rij en al zwarte pionnen op de 5de rij.

Het eerste team van Vlinderboom werd 1ste in groep A en won daarmee het toernooi. Het team behaalde evenveel bordpunten (22) als Augustinus 1, de kampioen van vorig jaar, maar won op wedstrijdpunten. Derde in groep A werd Klokbeker 2 met 19½ punt. Voor de jeugdleiders van VSG

was het erg leuk om te zien dat in het kampioensteam 3 jeugdschakers van VSG meespeelden.

Groep B werd gewonnen door Klokbeker 4 met 22 punten; tweede werd Augustinus 3 met 21½ punt en derde Klokbeker 6 met 17½ punt. Zeer sterk speelden Stefan Visscher, Floris de Vries, Tomas vd Beuk en Infan Wiedijk. Zij behaalden zeven punten en daarmee een 100%-score. Tijdens de laatste ronde werd een briefje uitgedeeld waarmee alle kinderen werden uitgenodigd voor een aantal proeflessen bij de jeugd van VSG. Dit heeft 5 nieuwe jeugdtalenten opgeleverd. Tegen half vijf kon het geslaagde toernooi worden afgesloten.

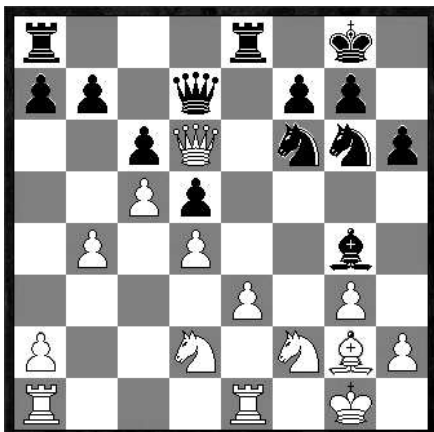
Bosch – Petersen, van je fouten kun je leren (Cor Petersen)

Op dinsdag 21 januari mocht ik met zwart tegen Henri Bosch spelen. Ik probeer deze partij te bespreken tot lering en de vermaak. Bij het vluggeren was Henry altijd al een “Angstgegner” voor mij. Hij dreigt dat nu ook bij normale partijen te worden, de laatste twee keren heb ik van hem verloren. Voor de leesbaarheid van het verslag nog een paar aanwijzingen:
F = Fritz, SW = de stellingwaarde die Fritz geeft, * = volgens Fritz de beste zet of aan de beste zet gelijkwaardig.

Interne competitie 2013-2014.

Henri Bosch   Cor Petersen.

- 1) d4   e6
- 2) c4   Pf6
- 3) g3   c6
- 4) Lg2   Lb4+
- 5) Ld2   Lxd2
- 6) Pxd2   O-O
- 7) Pgf3   d5
- 8) O-O   Pbd7 *De laatste zet uit het boek van F.*
- 9) c5   Dc7*
- 10) b4   e5*
- 11) e3   e4*
- 12) Pg5   Te8*
- 13) Te1   Pf8*
- 14) f3   h6
- 15) Ph3   exf3
- 16) Dxf3   Lg4
- 17) Df4   *Hier begeeft Henry zich op glad ijs. SW is -1,29. Df1 of Df2 zijn beduidend beter.*
Dd7*
- 18) Pf2   *Df1 was de zet die ik verwachtte en volgens F de enig goede. De SW is nu – 3,79.*
Pg6*
- 19) Dd6   *Bij iedere andere zet gaat de dame meteen in het doosje.*

Dxd6 Hier had ik moeten bedenken dat ik op de schaakclub zit, en niet op de damclub. Slaan is niet verplicht!

18) .....Dc8 en de SW is -3,85, nu is na mijn zet de SW -0,08, een gelijke stand dus. Een oude kwaal, te vlug zetten als ik denk een voordelige stand te kunnen bereiken en niet kijken naar de tegenkansen van de tegenstander. Henri laat zien dat zijn tegenkansen groter zijn dan ik dacht.

20) cxd6* Tad8*

21) e4* dxe4*

22) Pdx4 Lf5 F beoordeelt dit als een blunder, en terecht, wat een bok. De SW gaat van -0,36 naar 0,56.

23) Pxf6* Henri profiteert meteen.
gxf6*

24) Txe8*+ Txe8

25) d5* Pe5 De SW is 1,13

26) dxc6* Pxc6*

27) b5 Pa5 "Ein Pferd am Rande macht Schande". Ik had de keus uit slechte en hele slechte velden voor mijn paard. A5 is een heel slecht veld.

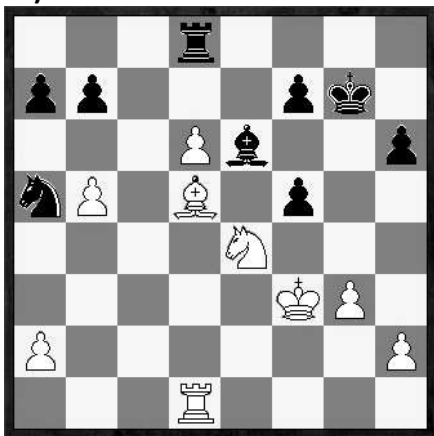
28) Td1* Td8

29) Ld5 Kf8

30) Pe4* Kg7

31) Kf2 Le6

32) Kf3 f5

33) Lxe6 Volgens mij zou 90% van onze leden dit ook spelen onder het motto: een stuk om twee pionnen, niet gek. En Henri mompelde iets van: "Ik geloof dat ik iets fout doe". Helaas voor mij was dat niet zo. De pion die ik op zet 20 al wilde winnen staat nog steeds op het bord en wordt ijzersterk. Het paard niet slaan en de loper wel was beter volgens F.

fxe4+

34) Kxe4* fxe6 Een gelijke stand volgens F.

35) Ke5* Kf7

36) Tf1+ Kg7 Volgens F had ik hier Ke8 moeten doen met nog steeds een gelijke stand. Nu is de SW 2,15.

37) Kxe6 Pc4 Weer geen goede, volgens F moet Te8+ SW 2,38

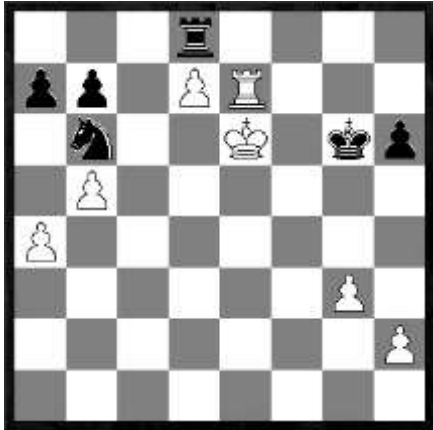
38) Tf7+ Kg6*

39) Td7 Te8+ En het staat weer gelijk volgens F. Maar ja, ik ben F niet.

40) Te7* Td8

41) d7* Pb6*

42) a4 *Henri geeft zijn voordeel weg.*

43) Kd6 a5 *Maar ik zie een zet te laat pas dat Pxa4 kan*
Pc8

44) Kc7 *Zwart geeft op.*

Alles bij elkaar wel een heel wisselvallige partij met van beide kanten meer fouten dan wenselijk is.

Taxi Centrale Ermelo

Sinds 1948 betrouwbaar vervoer

- Straattaxi
- Groepsvervoer
- Ziekenvervoer
- Luchthavenvervoer
- Trouwservice
- Rouwvervoer
- Chauffeursdiensten
- Koeriersdiensten
- Autoverhuur

Tolweg 35 Ermelo, 0341 55600

www.tcermelo.nl

Florado Bloemen

Voor al uw boeketten

- Romantische boeketten
- Bloemen en wijn
- Trouwboeketten
- Rouwstukken
- Bloemenbonnen
- Geboortestukken
- Internationale leveringen

Kijk op de website voor een compleet overzicht.

De Enk 35 Ermelo, 0341 559590

www.floradobloemen.nl

*beter
bad*

*Topkwaliteit waar u jarenlang plezier
aan beleeft*

Beterbad Sanitair leverancier van bijna alles voor bad en douche.

Beterbad Renovatie uiterst deskundig in het herstellen van uw bad, whirlpool en douchebak.

Beterbad productie maakt kwaliteit op het gebied van (bubbel)bad, whirlpool en douchebak

De Linge 33-35 Dronten, 0321 380028

www.beterbad.nl

Sleutelveld

*Mensen die zich ontwikkelen maken
hun organisatie beter*

Sleutelveld coacht, traint en adviseert in de branches gezondheidszorg, MKB en onderwijs.

- Persoonlijke ontwikkeling
- Managementcoach
- Startende ondernemers
- Teamtrainingen
- Strategieontwikkeling
- Marketingadvies
- Ontwikkelen projectonderwijs

Postbus 168 3850 AD Ermelo

www.sleutelveld.nl